

Laidiens: **22.07.2014., Nr. 142**

Oficiālās publikācijas Nr.: **2014/142.1**

Ministru kabineta noteikumi Nr.388

Rīgā 2014.gada 8.jūlijā (prot. Nr.38 17.§)

Elektrisko un elektronisko iekārtu kategorijas un marķēšanas prasības un šo iekārtu atkritumu apsaimniekošanas prasības un kārtība

*Izdoti saskaņā ar Atkritumu apsaimniekošanas likuma
24.panta pirmo daļu un 29. panta 1., 2., 3. un 4. punktu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka:

1.1. elektrisko un elektronisko iekārtu (turpmāk – iekārtu) kategorijas (1. un 2. pielikums);

1.2. iekārtu marķēšanas prasības;

1.3. prasības, kas jāievēro, sniedzot informāciju patērētājiem un iekārtu atkritumu apstrādes, atkārtotas izmantošanas, pārstrādes un reģenerācijas iekārtu operatoriem, kā arī prasības attiecībā uz sabiedrības un Eiropas Komisijas informēšanu;

1.4. iekārtu atkritumu savākšanas un apstrādes prasības;

1.5. iekārtu atkritumu savākšanas, atkārtotas izmantošanas, pārstrādes un reģenerācijas apjomus un termiņus, kā arī kārtību, kādā sniedzams ziņojums par šo darbu izpildi.

2. Noteikumos ir lietoti šādi termini:

2.1. lielizmēra stacionārie rūpnieciskie mehānismi – mehānismu, iekārtu vai komponentu lielizmēra agregāti, kuri darbojas konkrētā nolūkā, kurus noteiktā vietā pastāvīgai lietošanai uzstāda un izjauc speciālisti un kurus rūpnieciskā ražotnē vai pētniecības un izstrādes objektā izmanto un apkalpo speciālisti;

2.2. lielizmēra stacionāra iekārta – dažādu aparātu un attiecīgos gadījumos citu ierīču lielizmēra savienojums, ko montē, uzstāda un izjauc speciālisti un kas kā ēkas vai struktūras daļa paredzēts pastāvīgai lietošanai iepriekš noteiktā un izraudzītā vietā, un ko var aizstāt tikai ar tādu pašu īpaši konstruētu iekārtu;

2.3. autoceļiem neparedzēta mobila tehnika – tehnika ar iebūvētu piedziņu, kuras ekspluatācija darba laikā paredz mobilitāti un nepārtrauktu vai daļēji nepārtrauktu kustību starp konkrētām fiksētām darba vietām;

2.4. medicīniskās ierīces – medicīniskās ierīces atbilstoši normatīvajiem aktiem par ārstniecību, kas ir uzskatāmas par iekārtām;

2.5. *in vitro* diagnostikas medicīniskās ierīces – *in vitro* diagnostikas medicīniskās ierīces atbilstoši normatīvajiem aktiem par medicīnisko ierīču reģistrācijas, atbilstības novērtēšanas, izplatīšanas, ekspluatācijas un tehniskās uzraudzības kārtību, kas ir uzskatāmas par iekārtām;

2.6. aktīvas implantējamas medicīniskās ierīces – aktīvas implantējamas medicīniskās ierīces atbilstoši normatīvajiem aktiem par medicīnisko ierīču reģistrācijas, atbilstības novērtēšanas, izplatīšanas, ekspluatācijas un tehniskās uzraudzības kārtību, kas ir uzskatāmas par iekārtām;

2.7. atdalīšana – manuāla, mehāniska, ķīmiska vai metalurģiska iekārtu atkritumu apstrāde, kuras rezultātā rodas identificējama iekārtu atkritumos esošo bīstamo vielu, maisījumu un komponentu plūsma vai arī tiek nodrošināta iespēja identificēt iekārtu atkritumos esošās bīstamās vielas, maisījumus un komponentus iekārtu atkritumu apstrādes procesā. Vielu, maisījumu vai komponentu uzskata par identificējamu, ja ir iespējams veikt tā monitoringu, lai pārliecinātos par to, vai iekārtu atkritumu apstrāde notiek videi drošā veidā.

3. Noteikumi neattiecas uz:

3.1. iekārtām, kuras tiek izmantotas valsts drošības interešu aizsardzībai un militāriem mērķiem, kā arī uz ieročiem, munīciju un citām specifiskām militārām iekārtām;

3.2. iekārtām, kuras ir īpaši paredzētas un uzstādītas kā tādu iekārtu sastāvdaļa, kuras neietilpst šo noteikumu 1. pielikumā vai 2. pielikumā minētajās kategorijās un kuras var funkcionēt vienīgi kā šādu iekārtu sastāvdaļa;

3.3. kvēlspuldzēm.

II. Iekārtu kategorijas un prasības iekārtu marķēšanai un informācijas sniegšanai

4. Iekārtu ražotājs savā mājaslapā internetā un māsjaimniecībā lietojamo iekārtu tirdzniecības vietās patērētājiem norāda iekārtu atkritumu savākšanas vai nodošanas iespējas, kā arī informāciju par citu ražotāju vai videi kaitīgo preču atkritumu apsaimniekotāju izveidotajiem iekārtu atkritumu savākšanas vai pieņemšanas punktiem.

5. Iekārtas ražotājs māsjaimniecībā lietojamo iekārtu instrukcijā patērētājiem norāda šādu informāciju:

5.1. prasības patērētājiem savākt vai nodot iekārtu atkritumus atsevišķi no citiem sadzīves atkritumiem;

5.2. patērētāju pienākumus iekārtu atkritumu atkārtotas izmantošanas, pārstrādes un citu veidu reģenerācijas veicināšanai;

5.3. iekārtās esošo bīstamo vielu iespējamo ietekmi uz vidi, cilvēku dzīvību un veselību;

5.4. iekārtu marķējuma simbola (3. pielikums) nozīmi.

6. Papildus normatīvajos aktos par atbilstības novērtēšanu noteiktajām marķēšanas prasībām, kas attiecas uz iekārtām, ražotājs marķē iekārtas saskaņā ar šo noteikumu 3. pielikumu un ievērojot standartus par iekārtu marķēšanu. Marķējumā saskaņā ar standartiem par iekārtu marķēšanu norāda, ka iekārta ir laista tirgū pēc 2005. gada 13. augusta. Marķējumu izvieta uz iekārtas redzamā vietā. Marķējumam jābūt viegli salasāmam un neizdzēšamam. Ja iekārtu tās izmēra vai funkciju dēļ nav iespējams marķēt, marķējumu izvieta uz iekārtas iepakojuma, garantijas talona un norāda lietošanas instrukcijā.

7. Gada laikā pēc katras jauna veida iekārtas piedāvāšanas tirgū tās ražotājs operatoriem, kas veic iekārtu sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, iekārtu atkritumu apstrādi, pārstrādi vai reģenerāciju, bez maksas elektroniski vai rokasgrāmatu veidā nosūta šādu informāciju:

7.1. iekārtu sagatavošana atkārtotai izmantošanai un šo iekārtu atkritumu pārstrādes vai reģenerācijas nosacījumi atbilstoši šajos noteikumos minētajām prasībām;

7.2. iekārtas sastāvā esošie materiāli, vielas un sastāvdaļas;

7.3. bīstamo ķīmisko vielu un maisījuma izvietojums iekārtās.

III. Iekārtu atkritumu savākšanas un apstrādes prasības

8. Šo noteikumu 22. punktā minētās personas un atkritumu apsaimniekotāji nodrošina, ka iekārtu atkritumus savāc atsevišķi no citiem sadzīves un bīstamajiem atkritumiem un nodrošina visu savākto atkritumu pienācīgu apstrādi. Iekārtu atkritumus savāc un pārvadā tā, lai tiktu veicināta veselu iekārtu vai tajās esošo komponentu atkārtota izmantošana un pārstrāde, it īpaši attiecībā uz temperatūras maiņas iekārtām, kurās izmantotas ozonu noārdošas vielas un fluorētas siltumnīcefekta gāzes, dienasgaismas spuldzēm, kurās ir dzīvsudrabs, fotoelementu paneļiem un mazām iekārtām atbilstoši šo noteikumu 2. pielikuma 5. un 6. punktam.

9. Lai nodrošinātu iekārtu atkritumu sagatavošanu atkārtotai izmantošanai, iekārtu atkritumu savākšanas punkta operators nodrošina, ka:

9.1. pirms iekārtu atkritumu nosūtīšanas turpmākai apstrādei no atkritumiem tiek nodalīti tādi atkritumi, kuri ir piemēroti sagatavošanai turpmākai izmantošanai;

9.2. šo noteikumu 9.1. apakšpunktā minētie atkritumi par atlīdzību vai bez atlīdzības tiek nodoti komersantiem, kas veic iekārtu atkritumu sagatavošanu atkārtotai izmantošanai.

10. Operators iekārtu atkritumu savākšanas punktā vai iekārtu izplatītājs, kad tas piegādā jaunu iekārtu, var atteikties pieņemt iekārtu atkritumus, kuri iekārtās esošo piesārņojošo vielu dēļ rada risku iekārtu atkritumu savākšanas punkta darbiniekiem vai darbiniekiem, kuri piegādā jaunu iekārtu.

11. Šo noteikumu 10. punktā minēto iekārtu atkritumus apsaimnieko atbilstoši šo noteikumu 18. punktam.

12. Pirms jebkuras darbības, kas tiek veikta iekārtu atkritumu uzglabāšanas (arī īslaicīgas uzglabāšanas) vietās, lai šo atkritumu ķīmiskās vielas un sastāvdaļas atdalītu, izjauktu, sasmalcinātu, kā arī sagatavotu pārstrādei vai apglabāšanai (turpmāk – apstrāde), operators ierīko:

12.1. ūdeni un piesārņojošas vielas necaurlaidīgu pretinfiltrācijas segumu;

12.2. pret nokrišņiem izturīgu pārsegumu;

12.3. virszemes noteces savākšanas iekārtas un eļļas uztvērējus, ja attiecīgajā uzglabāšanas vietā ir paredzēts uzglabāt iekārtu atkritumus, no kuriem ir iespējama eļļu izdalīšanās.

13. Lai nodrošinātu visu savākto iekārtu atkritumu pienācīgu apstrādi – visu iekārtu atkritumos esošo šķidrumu izvadīšanu no iekārtu atkritumiem un to apstrādi atbilstoši šo noteikumu 14. punktā minētajām prasībām pirms to turpmākās sagatavošanas atkārtotai izmantošanai – iekārtu atkritumu apstrādes iekārtās (turpmāk – apstrādes iekārtas), operators ierīko:

13.1. svarus iekārtu atkritumu masas noteikšanai;

13.2. ūdeni un piesārņojošas vielas necaurlaidīgu pretinfiltrācijas segumu ar virszemes noteces savākšanas iekārtām un, ja nepieciešams, ar eļļu uztvērējiem, kā arī pret nokrišņiem izturīgu pārsegumu vietās, kurās tiek uzglabāti un apstrādāti iekārtu atkritumi;

13.3. piemērotas vietas atdalīto sastāvdaļu uzglabāšanai;

13.4. piemērotas tvertnes bateriju un akumulatoru, polihlorētos bifenilus un polihlorētos terfenilus saturošu kondensatoru un citu bīstamo atkritumu, kā arī radioaktīvo atkritumu uzglabāšanai;

13.5. notekūdeņu novadišanas un attīrīšanas sistēmas.

14. Apstrādes iekārtu operators nodrošina šādu apstrādes iekārtās nogādāto atsevišķi savākto iekārtu atkritumu sastāvā esošo vielu un sastāvdaļu atdalīšanu:

14.1. polihlorētos bifenilus (PHB) saturoši kondensatori;

14.2. detaļas, kurās ir dzīvsudrabs (arī dzīvsudrabu saturoši releji, slēdži vai izgaismošanas spuldzes);

14.3. baterijas un akumulatori;

14.4. mobilo telefonu un citu iekārtu iespiesto shēmu plates, ja iespiestās shēmas plates virsma ir lielāka par 10 cm²;

14.5. šķidrā un pastveida tonera, kā arī krāsu tonera kasetnes;

14.6. plastmasa, kura satur bromētas, liesmu slāpējošas ķīmiskas vielas vai ķīmiskus produktus;

14.7. azbesta atkritumi un azbestu saturošas sastāvdaļas;

14.8. katodstaru lampas;

14.9. hlorfluorogļūdeņraži (freoni, CFC), daļēji halogenēti hlorfluorogļūdeņraži (HCFC) vai fluorogļūdeņraži (HFC), ogļūdeņraži (HC);

14.10. gāzizlādes spuldzes;

14.11. šķidro kristālu displeji (arī kopā ar apvalku), ja to virsma pārsniedz 100 cm², un displeji, ko izgaismo ar gāzizlādes spuldzēm;

14.12. ārējie elektriskie kabeļi;

14.13. detaļas, kurās ir ugunsizturīgas keramikas šķiedras;

14.14. detaļas, kuras satur radioaktīvas vielas (izņemot detaļas, ar kurām drīkst veikt darbības bez speciālās atļaujas (licences) vai atļaujas darbībām ar jonizējošā starojuma avotiem);

14.15. elektrolītus saturoši kondensatori (augstums > 25 mm, diametrs > 25 mm vai proporcionāli līdzīgs tilpums).

15. Apstrādes iekārtu operators nodrošina šādu atsevišķi savākto iekārtu atkritumu apstrādi:

15.1. fluorescējošā slāņa atdalīšanu no katodstaru lampām;

15.2. tādu ozona slāni noārdošo gāzu vai siltumnīcas efekta gāzu izvadīšanu no iekārtām, iekārtu putām un kontūriem, kuru globālās sasilšanas potenciāls ir lielāks par 15, un ozona slāni noārdošo gāzu apstrādi atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Regulai (EK) Nr. 1005/2009 par ozona slāni noārdošām vielām;

15.3. dzīvsudraba atdalīšanu no gāzizlādes spuldzēm.

16. Apstrādes iekārtu operators nodrošina savākto iekārtu atkritumu apstrādi tā, lai tiktu nodrošināta iekārtu vai to sastāvdaļu sagatavošana atkārtotai izmantošanai vai pārstrāde videi drošā veidā.

17. Apstrādes iekārtu operators nodrošina, ka iekārtu atkritumu sastāvā esošos materiālus un sastāvdaļas, pēc kuru sasmalcināšanas var rasties bīstamie atkritumi, atdala un uzglabā atsevišķi.

18. Iekārtu atkritumus, kas ir bīstami vai radioaktīvi, nodod operatoriem, kuri ir saņēmuši atļauju bīstamo vai radioaktīvo atkritumu pārstrādei vai apglabāšanai.

19. Apstrādes iekārtu operators nodrošina, ka bīstamie atkritumi, kuri radušies iekārtu atkritumu apstrādē, tiek uzskaitīti atbilstoši bīstamo atkritumu uzskaiti regulējošajiem normatīvajiem aktiem.

20. Ja apstrādes iekārtas operators iekārtu atkritumus vai citus atkritumus, kas radušies pēc apstrādes iekārtas darbības, tajā skaitā bīstamos vai radioaktīvos atkritumus, negatavo atkārtotai izmantošanai, reģenerācijai vai apglabāšanai vai neveic notekūdeņu attīrīšanu, tas pēc vides valsts inspektora pieprasījuma uzrāda līgumus:

20.1. par atkritumu nodošanu, lai tie tiktu sagatavoti atkārtotai izmantošanai, reģenerācijai vai apglabāšanai;

20.2. par notekūdeņu attīrīšanu;

20.3. par eļļainu notekūdeņu attīrīšanu.

21. Valsts vides dienesta reģionālā vides pārvalde vismaz reizi gadā pārbauda apstrādes iekārtu darbības atbilstību vides aizsardzību regulējošo normatīvo aktu prasībām un atļaujas nosacījumiem. Valsts vides dienests katru gadu līdz 1. maijam iesniedz Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā pārskatu par veiktajām apstrādes iekārtu pārbaudēm.

IV. Iekārtu atkritumu savākšanas, atkārtotas izmantošanas, pārstrādes un reģenerācijas apjomi un termiņi

22. Iekārtu atkritumu savākšanas, atkārtotas izmantošanas, pārstrādes un reģenerācijas apjomu izpildi šajos noteikumos noteiktajos termiņos nodrošina:

22.1. iekārtu ražotāji vai to pilnvaroti pārstāvji;

22.2. iekārtu atkritumu apsaimniekotāji, kas izveidoti atbilstoši normatīvajiem aktiem par atkritumu apsaimniekošanu.

23. Šo noteikumu 22. punktā minētās personas atbilstoši normatīvajiem aktiem par atbrīvojumu no dabas resursu nodokļa samaksas par videi kaitīgām precēm bez maksas sniedz informāciju Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas padotībā esošai iestādei par dalīti savākto iekārtu atkritumu daudzumiem (tajā skaitā par iekārtu atkritumu daudzumiem, kas savākti iekārtu atkritumu savākšanas punktos, iekārtu atkritumu apstrādes iekārtās, nodoti atpakaļ iekārtu izplatītājiem).

24. Šo noteikumu 22. punktā minētās personas katru gadu nodrošina apstrādes iekārtās nogādāto un pienācīgi apstrādāto iekārtu atkritumu reģenerāciju, atkārtotu izmantošanu un pārstrādi atbilstoši šo noteikumu 4. pielikumā minētajiem apjomiem un termiņiem, izmantojot labākās pieejamās tehnoloģijas.

25. Reģenerēto, pārstrādāto, atkārtoti izmantoto un atkārtotai izmantošanai sagatavoto iekārtu atkritumu apjomu nosaka procentos kā attiecību starp dalīti savākto iekārtu atkritumu svaru attiecīgajā iekārtu kategorijā un to pienācīgi apstrādāto attiecīgās kategorijas iekārtu atkritumu vidējo svaru, kuras nogādātas atkritumu apstrādes iekārtās iepriekšējā gadā, neietverot iekārtu atkritumu apjomus, kuri ir šķiroti vai kuri ir uzglabāti pirms tālākās reģenerācijas.